

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського

Кафедра історії України, археології та краєзнавства

ПОГОДЖЕНО
Протокол №__ від «__» _____ 2020 р.
Завідувач кафедри
_____ Острянюк А.М.

СИЛАБУС
навчального курсу
«ОСНОВИ РЕАКРЕАЛОГІЇ»

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність – 014 Середня освіта (Історія)
Освітній ступінь – магістр
Форма навчання – денна
Форма підсумкового контролю – екзамен

Викладач – Щербина Світлана Вікторівна, кандидат історичних наук, доцент
кафедри історії України, археології та краєзнавства.

Тел.: моб. +38(097)72-124-72.

E-mail: s-scherbyna@ukr.net

Години консультацій – щовівторка 13.00 – 14.00 (303 кабінет).

1. Анотація курсу

«Основи рекреалогії» є дисципліною за вибором. У результаті її вивчення у студентів мають бути сформовані такі компетентності: здатність оперувати поняттями, концепціями, туристичною термінологією; знання туристичних ресурсів України та світу; здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні та соціальні події та явища; здатність застосовувати вітчизняний і міжнародний досвід організації туристичної діяльності; вміння організовувати творчу, самостійну діяльність і краєзнавчо-туристичну роботу; вміння використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; вміння організовувати та проводити дискусії, дебати, круглі столи з туристичної тематики.

Навчальний курс побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Навчальна дисципліна «Основи рекреалогії» для студентів магістратури (III-й семестр) включає 26 лекційних і 14 практичних годин, а також 120 годин самостійної роботи. У змісті курсу можна виділити два змістові модулі.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Територіальна рекреаційна система та її функції.
2. Рекреаційна діяльність та природокористування.

2. Передреквізити курсу

Для освоєння змісту навчального курсу необхідно засвоїти навчальні дисципліни «Історія та сучасна індустрія туризму», «Основи екскурсознавства», «Географія туризму», «Туристичне країнознавство», «Географія України».

3. Постреквізити курсу

Після вивчення дисципліни силабусу отримані студентом знання, вміння та навички будуть необхідні для подальшого опанування туристичних дисциплін («Туристичне країнознавство») та практичної діяльності у сфері туризму.

4. Мета курсу

- формування теоретичних знань про структуру і функції територіальних рекреаційних систем;
- вивчення класифікації туристичних ресурсів та визначення їх ролі для створення конкурентоспроможного національного туристичного продукту;
- формування уявлень про рекреаційні потреби людини, процеси та методи відновлення її здоров'я.

Завдання дисципліни полягає у:

- вивченні теоретичних основ дисципліни, її понятійно-термінологічного апарату;
- формування уявлень про рекреаційні функції та ресурси території;

- вивченні функціонування і розвитку територіально-рекреаційних систем;
- формуванні у студентів вміння давати оцінку рекреаційних умов і ресурсів та ефективності їх використання;
- вивченні особливостей і механізмів впливу лікувальних факторів на організм людини.

5. Очікувані результати курсу

Магістр повинен вміти:

- досліджувати та визначати перспективні напрямки розвитку туристично-рекреаційних комплексів;
- вивчати рекреаційні потреби суспільства, досліджувати зміни у соціальному складі рекреантів;
- визначати перспективні форми рекреації;
- аналізувати туристично-рекреаційний потенціал рекреаційних районів України та світу;
- використовувати отримані знання для розробки нових туристичних маршрутів, індивідуальних оздоровчих програм.

6. Організація навчання

Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	пр	ла б.	ін д.	ср с		л	п р	ла б.	ін д.	ср с
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Територіальна рекреаційна система та її функції.												
Тема 1. Сутність та мета курсу «Основи рекреалогії»	2	2										
Тема 2. Територіально-рекреаційна система	2	2				8						
Тема 3. Класифікація	14	2	2			10						

Усього годин	120	26	14			80						
---------------------	-----	----	----	--	--	----	--	--	--	--	--	--

Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Рекреаційне районування світу	2
2	Рекреаційне районування України	2
3	Природні лікувальні ресурси та їх використання у рекреаційній сфері	2
4	Рекреаційне природокористування і охорона природи	2
5	Історико-культурний ресурс у рекреаційній діяльності	2
6	Медичний туризм	2
7	Рекреаційний потенціал м. Чернігів	2
Усього годин практичних занять		14

Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Рекреаційне районування України

На контурній карті або за допомогою Google Earth позначити туристично-рекреаційні регіони України.

Максимальна оцінка – до 3 б.

Тема.2. Територіально-рекреаційна система

Після опрацювання літератури і теоретичного опанування теми, присвяченій територіально-рекреаційним системам (TRC) заповнити таблицю

Тип TRC	Характеристика TRC	Приклад

Загальна оцінка – до 2 б.

Тема 3. Класифікація рекреаційно-туристичних ресурсів

Проаналізуйте різні підходи щодо класифікації туристичних ресурсів. Визначте «слабкі» і «сильні» сторони класифікацій.

У ході дискусії або «мозкового штурму» студенти мають запропонувати власні аргументи щодо групування ресурсів або визначити нові критерії класифікації ресурсів та обрати найбільш універсальний підхід до проблеми.

Також обговоренню підлягають підходи до оцінювання рекреаційних ресурсів

Загальна оцінка – до 2 б.

Тема 4. Санаторно-курортне господарство світу

Підготувати презентації, присвячені цікавим курортам світу. Тривалість – до 7 хв, обсяг – 10 – 12 слайдів.

У доповіді мають бути окреслені напрями діяльності закладу, види терапії, категорії пацієнтів, яким рекомендовано відпочинок і лікування у санаторії.

Загальна оцінка – до 2 б.

Тема 5. Курортно-оздоровчі заклади України

Підготувати презентації, присвячені санаторно-курортним установам, розташованим у різних куточках України. Тривалість – до 7 хв, обсяг – 10 – 12 слайдів.

У доповіді мають бути окреслені напрями діяльності закладу, види терапії, категорії пацієнтів, яким рекомендовано відпочинок і лікування у санаторії.

Скласти карту, яка б висвітлювала поширеність оздоровчих закладів в Україні.

Загальна оцінка – до 3 б.

Тема 6. Напрями рекреаційно-лікувальної діяльності

Підготувати презентації, присвячені зоотерапії. Тривалість – до 7 хв, обсяг – 10 – 12 слайдів.

У доповіді мають бути окреслені механізми терапії, категорії пацієнтів, які мають показання, її поширеність в світі і в Україні.

Загальна оцінка – до 3 б.

Тема 7. Рекреаційний потенціал Чернігівщини

У вигляді есе висвітлити власне бачення позитивних і негативних сторін розвитку рекреаційно-туристичної сфери Чернігівщини, окреслити перспективний план можливого її розвитку, описати умови, які б сприяли збільшенню туристичного потенціалу регіону.

Загальна оцінка – до 3 б.

Тема 8. Рекреаційні потреби і рекреаційний час

Опрацювати теоретичний матеріал і представити результати у письмовому вигляді. Проаналізувати

- фактори, які впливають на формування рекреаційних потреб
- прояви рекреаційних потреб та їх мотивація

Дати відповідь на питання: «Чому поняття «вільний час» є неоднозначним?»

Загальна оцінка – до 2 б.

Тема 9. Рекреаційні програми

Проаналізувати поняття рекреаційної програми та їх функції (оздоровчу, адаптаційну, компенсаційну, стабілізуючу, розвиваючу). Розробити короткострокову рекреаційну програму, розраховану на різні категорії туристів (дітей, пенсіонерів, молодь, сім'ї). Також розробити рекомендації щодо організації та реалізації програми відповідно до обраної категорії відпочиваючих.

Загальна оцінка – до 3 б.

9. Порядок оцінювання

№	Назва теми	Всього балів	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Рекреаційне районування світу			7	
2	Рекреаційне районування України			7	3
3	Територіально-рекреаційна система				2

4	Класифікація рекреаційно-туристичних ресурсів. Їх оцінка				2
5	Природні лікувальні ресурси та їх використання у рекреаційній сфері			7	3
6	Санаторно-курортне господарство світу			7	2
7	Курортно-оздоровчі заклади України			7	3
8	Медичний туризм. Напрями рекреаційно-лікувальної діяльності			7	3
9	Рекреаційний потенціал Чернігівщини			7	3
10	Рекреаційні потреби і рекреаційний час				2
11	Рекреаційні програми				3
Разом за курс		75		49	26

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Модулі	I	II	Разом (балів)
Бали З них:	0 – 38	0 – 39	0 – 75
Практичні заняття	0 – 21	0 – 28	0 – 49
Самостійна робота	0 – 15	0 – 11	0 – 26
Екзамен			0 – 25
Разом			100

Критерії

оцінювання знань студентів за вимогами ЄКТС:

- а) робота на лекції (не оцінюється);
- б) відповідь на практичному занятті (до 6 балів)
- в) самостійна робота (до 28 балів)

Відповідь на практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

6 бали – студент у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні практичних завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання. Практичне завдання виконане повністю відповідно до встановлених вимог.

3-5 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні практичних завдань, аргументація на достатньому рівні. Практичне завдання виконане частково та має несуттєві помилки.

1-2 бали – студент загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні практичних

завдань на низькому рівні. Практичне завдання виконане поверхово без урахування встановлених вимог.

Самостійна робота з курсу «Основи рекреаології» передбачає теоретичне опрацювання матеріалу та підготовку практичних завдань (складання таблиць, робота з контурними картами, підготовка доповідей, презентацій, участь у круглому столі).

Самостійна робота оцінюється до 28 балів.

Ведення конспекту практичного заняття оцінюється за наступними критеріями:

- повнота, охайність і грамотність ведення конспекту;
- наявність теоретичного матеріалу (рукописний варіант) практичного заняття;
- виконання тестів і практичних завдань відповідно до теми практичного заняття.

Наявність всіх компонентів конспекту практичного заняття може бути оцінено до 2 балів.

Завдання самостійної роботи та теми рефератів по кожному модулю визначаються викладачем.

Реферат оцінюється за наступними критеріями: відповідна форма, грамотність, охайність, науковість, достатня кількість використаної літератури (до 10 джерел). Допускається використання матеріалів інтернет-ресурсів з обов'язковим включенням їх точної адреси до списку літератури.

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Перелік питань до екзамену

1. Рекреаологія як наука, її зв'язок з іншими науками.

2. Понятійно-термінологічний апарат курсу «Основи рекреалогії»
3. Поняття рекреації: сутність та особливості. Види рекреації
4. Рекреаційна діяльність. Суб'єкти та об'єкти рекреації
5. Вільний час. Оцінка вільного часу як фактора організації рекреаційної діяльності
6. Рекреаційна освоєність території
7. Територіальні рекреаційні системи
8. Рекреаційні ресурси, їх типи
9. Кадастри рекреаційних ресурсів
10. Роль лісових ресурсів у рекреаційній діяльності. Екологічне значення лісів
11. Методи оцінки рекреаційних ресурсів
12. Екологічні проблеми рекреаційної діяльності
13. Характеристики туристичних потоків світу
14. Штучне рекреаційне середовище та його збереження
15. Природні рекреаційні ресурси
16. Соціально-економічні рекреаційні ресурси
17. Культурно-історичні рекреаційні ресурси
18. Види рекреаційних територій світу за наявністю певних рекреаційних ресурсів
19. Фактори, що впливають на використання рекреаційних територій та їх ресурсів
20. Ландшафтні пляжні рекреаційні ресурси
21. Гідромінеральні ресурси України
22. Медичний туризм
23. Курорти: класифікація та типи
24. Курортологія. Зародження і розвиток курортів
25. Методи санаторно-курортного лікування
26. Санаторно-курортні заклади України
27. Санаторно-курортне господарство світу
28. Організація культурно-пізнавальних рекреаційних послуг
29. Роль спортивно-оздоровчих послуг в системі рекреації
30. Пам'ятники історії і культури як елементи культурно-пізнавальних рекреаційних послуг
31. Територіальна структура курортів
32. Територіально-рекреаційні системи
33. Планувальна організація рекреаційних територій. Організація рекреаційних комплексів
34. Рекреаційний потенціал Чернігівщини
35. Рекреаційний потенціал м. Чернігів
36. Лікувальні грязі (пелоїди). Забезпеченість і використання цих ресурсів в Україні
37. Культурно-історичні ресурси України
38. Рекреаційні ресурси природоохоронних територій України

39. Ресурсний рекреаційний потенціал території. Оцінка ресурсного рекреаційного потенціалу України
40. Рекреаційне районування світу
41. Рекреаційне районування України
42. Поняття «рекреаційного району»
43. Середземноморський рекреаційний підрайон
44. Центральноевропейський рекреаційний підрайон
45. Північноєвропейський рекреаційний підрайон
46. Східний північноамериканський рекреаційний підрайон
47. Західний північноамериканський рекреаційний підрайон
48. Центральний північноамериканський рекреаційний підрайон
49. Приморський північноамериканський рекреаційний підрайон
50. Рекреаційний район Азії
51. Рекреаційні райони Африки
52. Рекреаційні райони Австралії та Океанії
53. Характеристики туристичних потоків світу. Фактори, що впливають на показники туристичних потоків
54. Екологічні проблеми рекреаційної діяльності
55. Принципи раціонального природокористування
56. Рекреаційні ресурси та методи оцінки рекреаційних ресурсів
57. Методичні підходи до визначення навантаження на рекреаційні території
58. Кримський рекреаційний район
59. Карпатський рекреаційний район
60. Охорона природи в районах рекреаційного природокористування
61. Рекреаційні потреби і форми їхнього прояву. Методи вивчення рекреаційних потреб
62. Туризм як галузь рекреаційної діяльності
63. Правове забезпечення діяльності у сфері рекреаційних послуг
64. Перспективи розвитку рекреаційної галузі України
65. Характеристика туристичного законодавства України (Закон України «Про туризм», Закон України «Про курорти»)

12. Політика курсу

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, не запізнюватися, мати охайний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час.

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад туристичних дисциплін;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- дотримуватися навчальної дисципліни (брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, запізнюватися на заняття тільки з поважних причин, дотримуватися правил суспільної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача);
- виконувати завдання, визначені для практичних занять і самостійної роботи;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни (включно з екзаменом) мінімум 60 балів.

13. Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності студентами передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

14. Рекомендована література

Основна література:

1. Закон України «Про туризм» від 18 листопада 2003 р. № 1282 // Урядовий кур'єр. – 2003. – 25 груд. (№ 244) – С. 15-19.
2. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 р.
3. Закон України «Про курорти» від 5.10.2000 р. № 2026.
4. *Бейдик О.О.* Словник-довідник з географії туризму, рекреації та рекреаційної географії. – К., 1998. – 130 с.
5. *Бейдик О.О.* Рекреаційне районування // ГЕУ, в 3-х т. – К. : вид-во ім. М.П. Бажана, 1990. – Т.3.
6. *Бейдик О.О.* Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – К. : Видавничо-поліграф. центр «Київський університет». – 2001. – 395 с.
7. *Кузик С.П.* Теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід: монографія. – Львів : Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 254 с.
8. *Любіцева О.О.* Туристичні ресурси України. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.
9. *Масляк П.О.* Рекреаційна географія: навч. посібник. – К. : Знання, 2008. – 343 с.
10. *Мацола В.Л.* Рекреаційно-туристичний комплекс України // НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 1997. – 156 с.
11. *Мацола В.І.* Рекреаційно-оздоровчо-туристичний комплекс (питання теорії, методології, практики). – Львів, 1998. – 278 с.

12. *Петранівський В.Л.* Туристичне краєзнавство. – 2-ге вид., виправл. – К : Знання, 2008. – 575 с.
13. *Рутинський М.Й.* Географія туризму України– 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
14. *Симоненко Б.К.* Регіони України: проблеми розвитку. – К.: Наукова думка, 1997.
15. *Стафійчук В. І.* Рекреалогія: навчальний посібник. Херсон:ОЛДІ ПЛЮС.2017. 428 с.
16. Туристичні ресурси України / Під ред. О.І. Лугова. – К. : Ін-тут туризму федерації профспілок України, 1996. – 352 с.
17. *Фоменко Н.В.* Рекреаційні ресурси та курортологія. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

Допоміжна література:

1. Геоєкологія рекреаційних зон України. – К. : Нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 1996. – 200 с.
2. *Гетьман В.І.* Українські Карпати. Ландшафтно-рекреаційні ресурси. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 136 с.
3. *Любіцева О.О.* Ринок туристичних послуг. – К. : Альтерпрес, 2002. – 436 с.
4. *Миرونенко Н.С., Твердохлебов І.І.* Рекреационная география. – М. : Из-во Моск. ун-та, 1981. – 208 с.
5. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці : Зелена Буковина, 2003. – 312 с.
6. *Поп С.С.* Природні ресурси Закарпаття. – Ужгород : ТОВ «Спектраль», 2002. – 296 с.
7. Правове регулювання туристичної діяльності: збірник нормативно-правових актів / під ред. В.К. Федорченка. – К. : Юрінком, Інтер, 2002. – 640 с.
8. Природо-заповідний фонд України загальнодержавного значення: довідник. – К., 1998. – 240 с.
9. Соціально-економічна географія України: навч. посібник / За ред. проф. Шаблія О.І. – Львів : Світ, 2000.
10. *Федорченко В.Х.* Туристський словник-довідник. – К. : Дніпро, 2000. – 54 с.
11. Феномен туризму: розмаїття сенсів : монографія // за ред. О.О.Красноручького, Н. І. Моїсеєвої. –Харків: Видавництво «Стильна типографія», 2019. – 252с.
12. *Шаблій О.І.* Основи загальної суспільної географії. – Львів : Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. World Tourism Organization, UNWTO // <https://www.unwto.org>
2. ЮНЕСКО (UNESCO) // <https://ru.unesco.org/>
3. Все про туризм. Туристична бібліотека <https://infotour.in.ua>
4. Чернігівщина туристична // <https://chernihivregion.travel>.
5. Управління культури та туризму Чернігівської міської ради // <https://chernigiv-rada.gov.ua/structur/id-1480/>